

Spoločnosť slovenských archivárov

Správa o činnosti Spoločnosti slovenských archivárov 2018 - 2022

Smolenice, 27. mája 2022

SPOLOČNOSŤ SLOVENSKÝCH ARCHIVÁROV
THE SOCIETY OF SLOVAK ARCHIVISTS
ASSOCIATION DES ARCHIVISTES SLOVAQUES
VEREIN SLOWAKISCHER ARCHIVARE

Drotárska cesta 42, P. O. BOX 115, 840 05 Bratislava 45, Slovenská republika

SPRÁVA O ČINNOSTI SPOLOČNOSTI SLOVENSKÝCH ARCHIVÁROV 2018 – 2022

AUTORI TEXTOV A PODKLADOV:

Ing. Marta Bednárová

PhDr. Štefan Hrivňák

PhDr. František Chudják, PhD.

PhDr. Peter Keresteš, PhD.

Mgr. Katarína Bodnárová Kučerová, PhD.

Mgr. Martina Orosová, PhD.

Prof. PhDr. Juraj Šedivý, PhD., MAS.

Mgr. Marta Švoliková

OBSAH

1. Základné informácie
 2. Činnosť výboru SSA
 3. Členská základňa
 4. Hlavné aktivity
 - 4.1. Archívne dni v Slovenskej republike
 - 4.1.1. XXIII. archívne dni v Slovenskej republike
 - 4.1.2. XXIV. archívne dni v Slovenskej republike
 - 4.1.3. XXV. archívne dni v Slovenskej republike
 - 4.2. Osobnosti slovenského archívnictva
 - 4.2.1. Bytčiansky archivár Jozef Kočiš
 - 4.2.2. Archivár a múzejník PhDr. Otmar Gergelyi
 - 4.2.3. Storočnica Zory Viestovej
 - 4.3. Odborné exkurzie
 - 4.3.1. Viedeň
 - 4.3.2. Holandsko
 - 4.4. Príležitostné podujatia
 - 4.4.1. Projekt Osobné fondy
 5. Zahraničná spolupráca
 6. Edičná a publikačná činnosť
 - 6.1. Fórum archivárov
 - 6.2. Zborník SSA
 - 6.3. Archívny almanach
 - 6.4. Monografie
 7. Prehľad hospodárenia
- Záver

1. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Obchodné meno: Spoločnosť slovenských archivárov

Právna forma: občianske združenie

Dátum vzniku: 4. 4. 1990

Adresa sídla: Drotárska cesta 4072/42, 840 05 Bratislava 45

Územná pôsobnosť: Slovenská republika

IČO: 360 692 21

DIČ: 20 218 765 79

Peňažný ústav: Slovenská sporiteľňa, a. s.

Číslo účtu: SK59 0900 0000 0000 1148 2674

Web: www.archivari.sk

Spoločnosť slovenských archivárov združuje archivárov, správcov registratúr a vysokoškolských pedagógov s cieľom podieľať sa na rozvoji slovenského archívnictva, pôsobiť na odborný rast svojich členov a poskytovať im platformu na výmenu názorov, poznatkov a skúsenosti z oblasti archívnictva a správy registratúry.

Svoje ciele dosahuje organizovaním odborných konferencií, seminárov, spoločenských podujatí a odborných exkurzií a študijných zájazdov. Vydáva časopis s názvom Fórum archivárov, Zborník SSA a iné neperiodické publikácie a materiály informujúce o slovenskom archívnictve a o svojej činnosti.

SSA vypracúva pre Ministerstvo vnútra SR iniciatívne návrhy a odporúčania týkajúce sa koncepcie archívnej práce, spolupracuje na príprave právnych predpisov a metodických pokynov pre archívne činnosti. SSA vypracúva návrhy a odporúčania týkajúce sa výučby archívnictva.

SSA upozorňuje Ministerstvo vnútra SR, iné štátne orgány či slovenskú verejnosť na prípady, v ktorých by bola ohrozená niektorá súčasť archívneho dedičstva Slovenskej republiky, alebo ak by bola akýmkoľvek spôsobom ohrozená či sťažená možnosť archivárov plnohodnotne zabezpečovať ochranu, preberanie, sprístupňovanie a využívanie archívneho dedičstva Slovenskej republiky.

SSA spolupracuje s organizáciami podobného zamerania v Slovenskej republike a v zahraničí.

SSA členom Medzinárodnej rady archívov v Paríži v kategórii B – archívne spoločnosti a je evidovaná pod číslom B 261.

2. ČINNOSŤ VÝBORU SSA

Zloženie výboru SSA v rokoch 2018 – 2022:

Predsedníčka: Mgr. Martina Orosová, PhD.

Podpredseda: doc. PhDr. Juraj Roháč, CSc.,

Tajomník: PhDr. Štefan Hrivňák

Hospodárka: Mgr. Marta Švoliková

Členovia výboru:

Ing. Marta Bednárová

PhDr. Peter Keresteš, PhD.

Mgr. Robert Gregor Maretta, PhD.

PhDr. Radoslav Ragač, PhD.

prof. PhDr. Juraj Šedivý, MAS, PhD.

Revízna komisia:

Predseda: PhDr. František Chudják, PhD.

Členovia: Mgr. Katarína Kučerová Bodnárová, PhD.

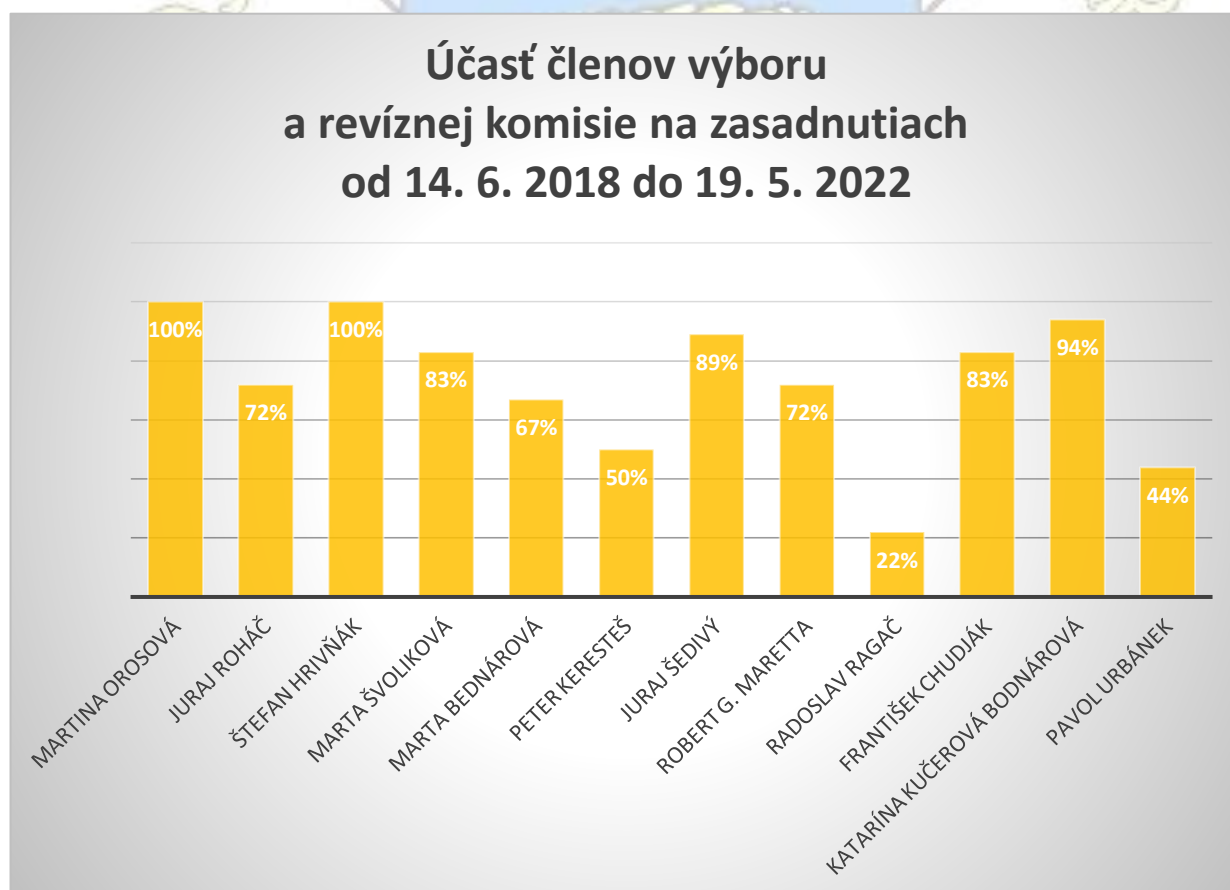
Mgr. Pavol Urbánek

Výbor SSA bol zvolený valným zhromaždením SSA, ktoré sa konalo dňa 23. mája 2018 v Spišskej Novej Vsi. Na najbližšom zasadnutí výboru SSA 14. júna 2018 bol zvolený podpredseda (Juraj Roháč), tajomník (Štefan Hrivňák) a hospodárka (Marta Švoliková). Revízna komisia si spomedzi seba zvolila predsedu (František Chudják). Na uvoľnenú pozíciu hlavného redaktora časopisu Fórum archivárov po PhDr. Henriete Žažovej, PhD., výbor zvolil Mgr. Katarínu Kučerovú Bodnárovú, PhD.

V nasledujúcich dňoch prevzala nová predsedníčka Martina Orosová a hospodárka Marta Švoliková od predchádzajúcej predsedníčky Mgr. Márie Grófovej registratúru SSA, vrátane účtovných záznamov. Registratúra SSA od roku 1990 do súčasnosti je uložená v Archíve Pamiatkového úradu SR. Tu sú zároveň uložené aj publikačné výstupy SSA. Na tomto mieste sa zvyčajne konali aj zasadnutia výboru SSA od júna 2018 do februára 2020. Po zasadnutí na Katedre archívniectva a pomocných vied historických v júni 2020 sa od októbra 2020 zasadnutia výboru SSA realizovali online formou cez aplikáciu zoom. Prehľad účasti členov výboru na zasadnutiach

ponúka tabuľka 1. Podľa potreby sa zasadnutí výboru zúčastňovali pozvaní hostia alebo členovia redakčnej rady Fóra archivárov.

Hlavnými témami zasadnutí bola organizácia pravidelných akcií, ako sú archívne dni, semináre venované osobnostiam a exkurzie, ďalej publikačná a edičná činnosť, ako aj nové aktivity, ktoré vzišli z podnetov z členskej základne, napr. projekt Osobné fondy. Je potešujúce, že do činnosti SSA sa zapájali aj radoví členovia ochotní pomôcť a podieľať sa na napĺňaní cieľov SSA, aj keď sú v tomto smere ešte veľké rezervy. Je nutné aktivizovať viacerých členov SSA a zapojiť ich do konkrétnych úloh a projektov. Personálne nedostatky sa prejavili najmä pri riešení niektorých mimoriadne náročných a naliehavých problémov, napr. v súvislosti s archívnym zákonom, hrozbou prepúšťania zamestnancov štátnych archívov a pod. Ukázala sa potreba vytvorenia špeciálne zameraných pracovných skupín, ktoré by sa venovali dôslednejším analytickým úlohám. Výbor bol funkčný aj počas pandémie a zasadnutia online formou sa osvedčili pre svoju jednoduchosť a efektivitu. Absencia sociálnej interakcie však obmedzila motiváciu a kreativitu členov výboru, preto je nutné zachovať popri operatívnych online poradách aj osobné stretnutia.

K povinnostiam výboru SSA patria aj rôzne administratívne práce, napríklad prijímanie a odosielanie pošty, vedenie registratúrneho denníka, zabezpečenie fungovania bankového účtu

a transparentnosť bankových operácií, prieskum trhu, nákup rôznych potrieb a tovarov, uzatváranie zmlúv, registrácia občianskeho združenia do evidencie organizácií tretieho sektora vedenej ministerstvom vnútra, každoročná registrácia združenia ako prijímateľa 2 % daní u notára, evidencia účtovných dokladov a podávanie daňového priznania, korešpondencia so zahraničnými partnermi, komunikácia so sponzormi a inými organizáciami, skladovanie publikácií, distribúcia povinných a autorských výtlačkov, podávanie projektov a pod.

Z rutinného rámca úloh, ktorými sa výbor zaoberal popri klasických organizačných či operatívnych úlohách, vybočujú niektoré otázky, ktoré vyvolali živú diskusiu, resp. ku ktorým musel výbor zaujať stanovisko v mene celej SSA. Viackrát rezonovali najmä problémy súvisiace s prepúšťaním zamestnancov štátnych archívov. Počty archivárov za posledné desaťročia nebezpečne klesajú a tento trend je pre profesiu ako takú v podstate likvidačný. S tým súvisí aj fakt, že z Národnej sústavy povolání a Národnej sústavy kvalifikácií „vypadlo“ povolanie „archivár“. Riešenie týchto problémov si vyžaduje relevantné dáta, ich dôkladnú analýzu a spoluprácu všetkých zainteresovaných subjektov.

Rozruch v odbornej aj laickej verejnosti vyvolala tiež novela archívneho zákona účinná od roku 2021. Ide predovšetkým o § 12 ods. 6 a § 13 ods. 6, na ktoré prudko reagovali napríklad kolegovia z radov profesionálnych i laických historikov, najmä dôchodcov, a ktoré boli predmetom vášnivých diskusií na sociálnych sieťach. Otázky, aký bude mať novela dosah na prax, vyvolávajú aj ďalšie doplnky, napríklad schvaľovanie zapožičania archívnych dokumentov na výstavy odborom archívov a registratúr MV SR.

Pri delimitácii Múzea Slovenského národného povstania z rezortu kultúry pod Ministerstvo obrany SR sa vynorila otázka ďalšej existencie špecializovaného verejného Archívu Múzea SNP. Na problematiku dokumentov archívneho charakteru v múzeách nadväzuje pripravovaná novela zákona o múzeách a galériách. Z počiatočných rokovaní je zrejmé, že pracovníci múzeí nie sú dostatočne zorientovaní v archívnej problematike a ani nefunguje spolupráca múzeí so štátnymi či inými archívmi. Znepokojivé boli tiež informácie o delimitácii fondov bezpečnostnej a súdnej povahy zo štátnych archívov do Ústavu pamäti národa, ktoré vytvárajú nebezpečný precedens, sú v rozpore s archívnym zákonom a pre plnenie poslania archívov sú takéto činy kontraproduktívne.

Modrý štít

Niekoľko rokov trvalo založenie Slovenského komitétu Modrého štítu, ktorý výbor SSA podporoval a predsedníčka SSA M. Orosová sa zúčastňovala prípravných rokovaní. Medzinárodná nevládna organizácia Blue Shield vznikla na podporu aktivít Medzivládneho výboru na ochranu kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu. Založili ho v roku 1996 organizácie reprezentujúce profesionálne aktivity v oblasti archívov, múzeí, knižníc, pamiatok a historických

sídiel: ICA (International Council on Archives), ICOM (International Council of Museums), IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) a ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), aby spoločne koordinovali aktivity na ochranu kultúrnych hodnôt ohrozených nielen vojnovými konfliktmi, ale aj prírodnými katastrofami, terorizmom, vandalizmom či nevhodnosťou zodpovedných činiteľov. Zakladateľskými členmi Slovenského komitétu Modrého štítu, ktorý založil prípravný výbor 1. decembra 2021, sú popri SSA aj Slovenský národný komitét ICOMOS, Spolok slovenských knihovníkov a knižníc, Slovenský výbor ICOM a Slovenská archeologická spoločnosť.

Stanovisko Spoločnosti slovenských archivárov k iniciatíve založenia Slovenského komitétu Modrého štítu

Spoločnosť slovenských archivárov je jediná stavovská organizácia združujúca archivárov, vysokoškolských pedagógov a správcov registratúr v Slovenskej republike, ktorá je členom Medzinárodnej rady archívov v Paríži. Za 30 rokov svojej existencie nadobudla SSA dostatok skúseností a poznatkov pri vzdelávaní svojich členov a priaznivcov archívneho kultúrneho dedičstva, pri analyzovaní problémov slovenského archívnictva a hľadaní riešení, rozvinula medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými archívnymi spoločnosťami, zapojila sa do mnohých vedeckých a propagačných projektov. Problémy ochrany archívneho kultúrneho dedičstva sú súčasťou programov každoročných konferencií, seminárov a publikačných výstupov.

Členovia Spoločnosti slovenských archivárov si uvedomujú nebezpečenstvo ohrozenia kultúrneho dedičstva vojnovými konfliktami, prírodnými katastrofami, vandalizmom a terorizmom, ale aj nezáujmom, nepozornosťou a zanedbávaním ochrany. Citlivo tiež vnímajú nedostatočnú pripravenosť pamäťových inštitúcií a slabú informovanosť samotných pracovníkov pamäťových inštitúcií o možnostiach a druhoch ochrany kultúrneho dedičstva. Obzvlášť znepokojujúca je nevhodnosť vedúcich predstaviteľov štátnej správy a samosprávy k tejto problematike. Považujú za dôležité koordinovať postupy pri ochrane kultúrneho dedičstva, spájať špecialistov rôznych sektorov a napomáhať jeho ochrane nielen v extrémnych prípadoch, ale upozorňovať na zraniteľnosť kultúrneho dedičstva v každodenných situáciách. Spoločnosť slovenských archivárov preto:

- jednoznačne víta a podporuje iniciatívu založenia Slovenského komitétu Modrého štítu,
- je pripravená poskytnúť pomoc a podporu pri jeho zakladaní,
- je schopná spolupracovať na projektoch Slovenského komitétu Modrého štítu, najmä v prípade otázok ochrany archívneho kultúrneho dedičstva.

Veríme, že Slovenský komitét Modrý štít pomôže naplňať závery Haagskeho dohovoru a jeho protokolov o ochrane kultúrnych hodnôt, presadí prijatie konkrétnych opatrení na ochranu kultúrneho dedičstva Slovenska na všetkých úrovniach v súlade s medzinárodnými štandardmi, prispeje k výchove špecializovaných odborníkov a vynaloží všetko úsilie na to, aby sa ochrana kultúrneho dedičstva stala záležitosťou celej spoločnosti a dostala sa do povedomia širokých vrstiev obyvateľstva.

Vojna na Ukrajine

V poslednej dekáde činnosti výboru prišla ďalšia šokujúca správa o napadnutí Ukrajiny ruskými vojskami. Udalosti nabrali rýchly spád aj v medzinárodnom kontexte. Medzinárodná rada archívov (ICA) v Paríži 25. februára 2022 vyjadrila solidaritu s archivármi a správcami registratúr na Ukrajine a vyzvala Rusko, aby sa zdržalo ničenia archívneho kultúrneho dedičstva (<https://www.ica.org/en/solidarity-with-ukrainian-archives-and-records-professionals>). Najvyšší súd Ruskej federácie 28. februára 2022 zlikvidoval Medzinárodný pamätník, neziskovú organizáciu založenú v Moskve v roku 1992 na uchovávanie a sprístupňovanie spomienok a dokumentov na politické represie zo sovietskej éry, ktorý obsahuje archívne a knižničné dokumenty a múzejné predmety (<https://www.memo.ru/ru-ru/memorial/memorial-international-aims/>). Prezident ICA David Fricker v nadväznosti na všetky udalosti 7. marca 2022 oznámil, že vo štvrtok 10. marca 2022 zvolá naliehavé zasadnutie Výkonnej rady ICA, aby formalizoval opatrenia, ktoré ICA prijme voči Ruskej federácii: „Prijaté opatrenia budú v súlade s princípmi a hodnotami, ktoré presadzuje ICA, motivované naším hlbokým záujmom o bezpečnosť a ochranu našich kolegov na Ukrajine a ochranou a riadnym spravovaním ukrajinského archívneho dedičstva.“ Výkonná rada ICA prijala rezolúciu na podporu Ukrajiny, ktorej text v origináli a preklade bol zaslaný aj členom SSA. Výbor SSA 1. marca 2022 zaslal do ukrajinských archívov stanovisko v anglickom jazyku, v ktorom odsúdil ruskú agresiu a ponúkol kolegom pomoc. Ukrajinskí kolegovia – Júlia Prylepiševa, Štátna archívna služba Ukrajiny; Anatolij Chromov, predseda Štátnej archívnej služby Ukrajiny; Igor Kulyk, riaditeľ Archívu národnej pamäte – písomne poďakovali a viac ako konkrétnu pomoc požadovali skôr našu podporu vstupu ich krajiny do Európskej únie. Tiež nám odporučili sledovať zdroje informácií, ktoré sami považujú za dôveryhodné. Zároveň požiadali o podporu hnutia #BoycottRussia, ktoré sa snaží vylúčiť ruský vplyv vo všetkých sférach verejného života. Vojnové nebezpečenstvo stále ohrozuje ukrajinské archívne dedičstvo.

**Výbor Spoločnosti slovenských archivárov
na svojom mimoriadnom zasadnutí dňa 1. marca 2022
prijal nasledujúce stanovisko**

Odsudzujeme bezprecedentný vojenský útok Ruska voči Ukrajine. Považujeme ho za akt agresie, ktorý prináša tragické ľudské, materiálne a kultúrne straty, vrátane strát na archívnom dedičstve. Vyjadrujeme podporu ukrajinskému ľudu pri obrane svojho štátu.

Výbor Spoločnosti slovenských archivárov nadväzuje kontakty s archivárkami a archivármi na Ukrajine s cieľom ponúknuť pomoci archívnym profesionálom a študentom, ktorí sa v dôsledku humanitárnej krízy spôsobenej vojnovou situáciou ocitli na území Slovenskej republiky. Vyzývame členky a členov Spoločnosti slovenských archivárov a všetkých našich priaznivcov a podporovateľov, aby v rámci svojich možností pomáhali občanom Ukrajiny.

V záujme spoľahlivého informovania o stave archívov a registratúr na Ukrajine v čase vojny, ponúkame svoje komunikačné kanály, kontakty na médiá a sieť našich domácich a zahraničných profesionálnych kontaktov.

Pripájame sa k aktivite Medzinárodnej rady archívov a jej vyjadreniu solidarity s ukrajinskými archivárkami a archivármi, ako aj správkami a správcami registratúr. Vyzývame vládu Ruska, aby sa zdržala ničenia archívneho kultúrneho dedičstva v súlade s Haagskym Dohovorom na ochranu kultúrneho majetku v prípade ozbrojeného konfliktu z roku 1954. Archívy sú nenahraditeľným kultúrnym dedičstvom a musia byť chránené spolu s ľuďmi, ktorí chápu ich význam pre formovanie identity a zachovanie pamäte ľudských komunít.

3. ČLENSKÁ ZÁKLADŇA

Členskú základňu Spoločnosti slovenských archivárov tvoria fyzické osoby, ktorých prijatie za členov občianskeho združenia schvaľuje výbor SSA hlasovaním na svojom zasadnutí. Fyzické osoby, ktoré zodpovedajú poslaniu združenia, sa do SSA prihlasujú vyplnením prihlášky. Formulár prihlášky je k dispozícii na webovej stránke www.archivari.sk. Od roku 2018 je súčasťou prihlášky *Informácia o spracúvaní osobných údajov a o právach dotknutej osoby* v súlade s GDPR. Oprávnenou osobou pre spracovávanie osobných údajov, registrovanie členov a vedenie databázy členskej základne je Mgr. Marta Švoliková.

Podľa Stanov SSA sú členovia povinní po prijatí za člena SSA uhradiť jednorazový členský príspevok vo výške 10,00 € a ročný členský príspevok vo výške 10,00 €. Ročný členský príspevok sú členovia povinní uhradiť do 30. apríla príslušného kalendárneho roka. Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti, materskej/rodičovskej dovolenky, nezamestnanosti, zlej sociálnej situácie či iných dôvodov môžu členovia požiadať o zníženie ročného členského príspevku o polovicu.

Členská základňa je značne dynamická, mení sa nielen prihlasovaním nových členov a odhlasovaním členov zo združenia, ale aj odchodom do dôchodku či úmrtím. Dôchodcovia, samozrejme, môžu byť naďalej členmi SSA, pričom platia znížený ročný členský príspevok. Mnohí členovia však odchodom zo zamestnania neuvedú zmenu svojich kontaktných údajov a výbor SSA sa s nimi nevie spojiť, najmä v prípade, že komunikácia sa uskutočňovala elektronickou poštou cez pracovnú adresu. Keď prestanú platiť členské poplatky, do dvoch rokov ich členstvo zaniká. Členstvo zaniká aj všetkým tým, ktorí dlhodobo neplatia členské príspevky, nereagujú na opakované výzvy, nezúčastňujú sa aktivít SSA a strácajú kontakt s SSA a jej členmi.

V roku 2018 bolo v databáze SSA evidovaných 395 osôb, ktorí sa stali členmi SSA od vzniku združenia v roku 1991. Poverená členka výboru M. Švoliková uskutočnila neľahkú revíziu členskej základne, vyčlenila skutočne aktívnych členov a revidovala ich údaje. Z databázy boli vylúčení zomrelí ľudia, dôchodcovia bez kontaktov, dlhodobo neplatiaci členovia a ľudia, ktorí oficiálne oznámili svoj odchod zo združenia.

V rokoch 2018 – 2021 vstúpilo do SSA 45 nových členov: v roku 2018 to bolo 14 nových členov, z toho 5 zo štátnych a zvyšok z iných archívov a registratúr; v roku 2019 to bolo 22 nových členov, z toho 7 zo štátnych archívov a 15 z iných archívov a registratúr; v pandemických rokoch 2020 a 2021 vstúpilo do SSA len 9 nových členov.

V roku 2022 mala SSA 192 aktívnych platiacich členov, z toho 23 dôchodcov a štyroch čestných členov. Priemerný vek členov SSA je 51 rokov. Najstarším členom je profesor Jozef Novák (1930), najmladší členovia sú narodení v roku 1996. V združení prevládajú ženy, ktorých je 112, čo súvisí s feminizáciou oblasti archívnictva všeobecne. V posledných rokoch sa členmi SSA stávajú čoraz častejšie nielen zamestnanci archívov všetkých typov, ale aj správcovia registratúr.

Výnimočným osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o rozvoj slovenského archívnictva a aktívne sa podieľali na činnosti SSA, je udeľované čestné členstvo, ktoré schvaľuje valné zhromaždenie. V rámci prezentovaného obdobia bol za čestného člena 19. júna 2018 menovaný prof. PhDr. Jozef Šimončíč, CSc., na slávnostnom podujatí na Trnavskej univerzite v Trnave. Na slávnosti v Justiho sieni Primaciálneho paláca v Bratislave 12. októbra 2018 boli za čestných členov menovaní univ. prof. PhDr. Július Bartl, CSc., Dr.h.c. univ. prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc., a univ. prof. PhDr. Jozef Novák, DrSc. Zároveň im bol udelený pamätný list. Žiaľ, s profesormi Šimončíčom, Marsinom a Bartlom sme sa v nasledujúcich rokoch rozlúčili navždy.

Od roku 2018 sa zmenila aj komunikácia s členskou základňou. Už predtým začala Martina Orosová ešte ako tajomníčka SSA zasielať členom i nečlenom SSA a jednotlivým archívom novinky zo sveta archívnictva, histórie a príbuzných disciplín prostredníctvom e-mailových správ. V tejto činnosti pokračovala aj v nasledujúcich rokoch ako predsedníčka SSA. Niektoré správy boli tiež doplnené o krátke videá. Pozitívne spätné väzby od adresátov a požiadavky na zaradenie do adresára potvrdili, že táto forma komunikácie ľuďom vyhovuje. Archivári a archívy si rýchlo zvykli takýmto spôsobom informovať o svojich podujatiach ostatnú komunitu. V rámci dohody so Slovenskou historickou spoločnosťou (SHS) sú mnohé správy zdieľané v oboch adresároch, teda aj medzi členmi SHS, čo zvyšuje dosah informácií a organizovaných akcií.

V júni 2018 založil Štefan Hrivňák na sociálnej sieti Facebook uzavretú skupinu s názvom *Spoločnosť slovenských archivárov (SSA)*. Do skupiny môžu byť pridaní členovia alebo sympatizanti SSA po schválení administrátormi skupiny, ktorými sú Š. Hrivňák, M. Orosová a Juraj Šedivý. Moderátorkou skupiny je Katarína Kučerová Bodnárová. K 4. aprílu 2022 mala skupina 878 členov. Do skupiny môže ktokoľvek pridávať a zdieľať príspevky. Etickú rovinu a opodstatnenosť týchto príspevkov a komentárov kontrolujú administrátori a moderátorka. Zo skupiny, keďže je uzavretá, nie je možné zdieľať nič na ostatných facebookových profiloch. Stránka je aktívna, viackrát týždenne tam jej členovia prinášajú články, posty a komentáre týkajúce sa prevažne archívnictva alebo histórie. Diskusia v komentároch býva sporadická. Na facebooku ešte existuje stránka s názvom *Spoločnosť slovenských archivárov*, ktorá bola založená ešte predtým a je v podstate neaktívna.

Ďalší krok do virtuálneho sveta sa udial 6. mája 2020, keď Š. Hrivňák založil pre SSA používateľské konto vo svetovej databáze videí YouTube. Je na ňom uverejnených päť videí z produkcie SSA. Najviac pozretí (234) má krátky film *Moja sestra Zora Viestová*. Nasleduje novoročný príhovor predsedníčky SSA M. Orosovej z januára 2021 (209 pozretí), ďalej krátka Spomienka na prof. Júliusa Bartla pri príležitosti jeho nedežítých 85. narodenín (184 pozretí), záznam z webinára Storočnica PhDr. Zory Viestovej (152 pozretí) a záznam z online konferencie Archívy v dobe pandemickej (70 pozretí).

Našou veľkou a nádejnou, no doteraz nenaplnenou víziou, je redizajn webovej stránky www.archivari.sk, zmena jej obsahovej náplne a jej pretvorenie na vstupný portál pre celé slovenské archívnictvo. Nová stránka bude obsahovať nasledujúce záložky:

- Spoločnosti slovenských archivárov – história, stanovy, členovia výboru a revíznej komisie, členská základňa, zápisnice, kontakty
- Podujatia – Archívne dni v Slovenskej republike, Medzinárodný deň archívov, Osobnosti slovenského archívnictva, Konferencie, Výstavy, Workshopy
- Publikácie – Fórum archivárov, Zborník SSA, Archívny almanach, Dejiny archívov a archívnictva, Monografie, Zborníky, Pramene
- Archívy – Štátne archívy, Špecializované archívy, Mestské archívy, Podnikové archívy, Cirkevné archívy, Súkromné archívy
- Archívnictvo – Legislatíva, Štúdium, Štandardy, Metodiky
- Projekty – Biografický slovník archivárov, Osobné fondy
- Fotogaléria, Blog, Diskusné fórum, Partneri

Veríme, že túto víziu naplníme v najbližšom období.

Výbor SSA na prvom zasadnutí v júni 2018: zľava Štefan Hrivňák, Peter Keresteš, Juraj Šedivý, Juraj Roháč, Martina Orosová, Radoslav Ragač, Marta Bednárová, Marta Švoliková, František Chudják (na fotografií chýbajú Katarína Kučerová Bodnárová a Pavol Urbánek).

4. HLAVNÉ AKTIVITY

4.1. ARCHÍVNE DNI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Archívne dni v Slovenskej republike je odborná konferencia, ktorú SSA organizuje každoročne od roku 1997, pričom miesto konania sa každoročne mení. Spoluorganizátormi a partnermi sú zvyčajne miestne archívy, Ministerstvo vnútra SR, Sekcia archívnictva a pomocných vied historických SHS pri SAV, prípadne samosprávy a ďalšie inštitúcie. Program je rozložený do troch dní, počas ktorých sa konajú odborné prednášky, exkurzia do miestnych archívov, múzeí a kultúrnych pamiatok a spoločenský večer. Každé dva roky je súčasťou archívnych dní valné zhromaždenie. Počet účastníkov sa pohybuje priemerne medzi 100 – 200 osôb, členov, ale aj nečlenov SSA. K pravidelným návštevníkom patria aj zahraniční hostia zo spriatelnených archívnych spoločností, najmä z Česka, Maďarska, Poľska a Rakúska, ako aj zástupcovia sponzorských firiem.

4.1.1. XXIII. ARCHÍVNE DNI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Nitra, 29. – 31. mája 2019

Od elenchu po e-archív. Archívne a registratúrne pomôcky včera, dnes a zajtra

Najstaršia evidenčná a vyhľadávacia pomôcka na území bývalého Uhorska, Inventár archívu vesprímskeho biskupstva, vznikla v roku 1352. Najstaršou archívnu pomôckou, ktorá sa nachádza v archívoch na území Slovenska, by mal byť elench Archívu mesta Košice zo začiatku 16. storočia, ktorý zostavil mestský notár Ján Scheutczlich (1503 – 1512). V prostredí archívov rôznych pôvodcov nachádzame viac než päťstoročný vývoj tvorby archívnych informačných systémov, ktorý začíname systematickejšie vyhodnocovať. Vo výzve na aktívnu účasť na odbornej konferencii na tému *Od elenchu po e-archív. Archívne a registratúrne pomôcky včera, dnes a zajtra* chceli organizátori otvoriť a prezentovať tieto tematické okruhy: najstaršie pomôcky jednotlivých pôvodcov (elenchy, indexy, repertoriá, registre), vývoj metodiky tvorby pomôcok (metodické pokyny, normy, legislatíva), rozbery jednotlivých pomôcok, formálne premeny vyhľadávacích a evidenčných pomôcok (od pergamentu po elektronické), vývoj opisu archívneho materiálu a terminológie, pomocného aparátu (opisy dokumentov, inventárnych jednotiek, registre k archívnym a registratúrnym pomôckam), možnosti využitia historických pomôcok v súčasnosti (ako prameň k metodike a terminológii, ich praktické využitie, aktuálnosť pre súčasné vyhľadávanie), otázka digitalizácie neelektronických archívnych pomôcok, systemizácia archívnych dokumentov v zrkadle archívnych a registratúrnych pomôcok, pomôcky ako prameň k dejinám archívov, automatizované archívne systémy, elektronické archívne pomôcky a ich online sprístupnenie, vízie tvorby archívnych a registratúrnych pomôcok v digitálnom a elektronickom veku.

Na výzvu sa prihlásilo 20 prednášajúcich: Martina Orosová, Monika Péková, Lajos Körmendy, Štefan Hrivňák, Milan Mišovič, Jozef Pocisk, Veronika Nováková, Miroslav Martinický, Ján Kúkel, Jakub Roháč, György Laczlavik, Daniela Tvrdoňová, Zoltán Hegedüs, Lenka Pavlíková, Ladislav Vrtel, Pavol Pytlík, Ľuboš Zeman, František Chudják, Daša Krčová a Karin Šišmišová.

XXIII. archívne dni v Slovenskej republike sa uskutočnili v dňoch 29. až 31. mája 2019 v priestoroch Župného domu v Nitre. Podujatia sa zúčastnili aj hostia, zástupcovia archivárov z Českej republiky, Maďarska, Nemecka a Poľska.

Organizátorom bola Spoločnosť slovenských archivárov, Ministerstvo vnútra SR, odbor archívov a registratúr, Štátny archív v Nitre na čele s riaditeľom PhDr. Petrom Kerestešom, PhD., Sekcia archívnictva a pomocných vied historických SHS pri SAV, Mesto Nitra a Nitriansky samosprávny kraj. Partnermi a sponzormi konferencie firmy Emba, Nikol, Heineken, Penam a denník Sme - My Nitra. Odborná konferencia sa konala pod záštitou ministerky vnútra SR Denisy Sakovej. Navštívilo ju takmer 200 návštevníkov.

Príspevky mali za cieľ predstaviť najstaršie pomôcky jednotlivých pôvodcov, prezentovať vývoj metodiky tvorby pomôcok a oboznámiť s premenami vyhľadávacích a evidenčných pomôcok. Ďalšie príspevky boli venované vývoju opisu archívneho materiálu a terminológii, možnostiam využitia historických pomôcok v súčasnosti, aktuálnej otázke digitalizácie neelektronických archívnych pomôcok, automatizovaným archívnym systémom, elektronickým archívnym pomôckam a ich sprístupneniu. Priestor bol venovaný aj vízii tvorby archívnych a registratúrnych pomôcok v digitálnom veku.

Spríevodným podujatím archívnych dní boli dve exkurzie. Účastníci mali možnosť vybrať si medzi prehliadkou Nitrianskeho hradu a jeho pamätihodností a prehliadkou Kostola sv. Juraja v Kostolánach pod Tribečom a kaštieľa v Topolčiankach. Exkurzia zameraná na Nitriansky hrad zahŕňala prehliadku Diecézneho múzea, Katedrály sv. Emeráma a archeologickej expozície v hradných kazematoch. Súčasťou exkurzie bola aj prehliadka Diecéznej knižnice. Účastníci druhej exkurzie mali možnosť obdivovať predrománsky Kostol sv. Juraja v Kostolánach pod Tribečom pochádzajúci zo začiatku 11. storočia, ktorý patrí medzi najstaršie kostoly na území Slovenska. Pokračovaním tejto exkurzie bola prehliadka klasicistického kaštieľa v Topolčiankach. Slávnostná spoločenská večera v priestoroch Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre poskytla opäť aj počas týchto archívnych dní príjemný čas strávený v dobrej nálade a spoločnosti, spestrený tanečnou zábavou.

Podrobná správa o priebehu podujatia je publikovaná v časopise Fórum archivárov 2/2019 na stranách 41 – 43 a napísala ju Edina Turanová zo Štátneho archívu v Nitre.

Príspevky, ktoré odzneli na XXIII. archívnych dňoch, sú publikované v Zborníku SSA 2019 – 2021.

4.1.2. XXIV. ARCHÍVNE DNI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Online, 20. mája 2021

Archívy v dobe pandemickej

XXIV. archívne dni v Slovenskej republike sa pôvodne mali konať v Smoleniciach na tému Archontológia v archívnom a historickom výskume. Kvôli pandémie COVID-19 bola konferencia po prvý krát od roku 1997 zrušená a presunutá na ďalší rok. Rok 2020 preto ostane v dejinách SSA zapísaný ako rok, v ktorom sa nekonali archívne dni. No ani v roku 2021 nebolo možné usporiadať podujatie nad limitovaný počet osôb, preto výbor SSA rozhodol o náhradnom programe, aby sa tradícia archívnych dní opäť neprerušila.

Miesto odbornej konferencie sa dňa 20. mája 2021 konala moderovaná diskusia online formou prostredníctvom aplikácie zoom. Spoluorganizátormi boli Sekcia archívnictva a pomocných vied historických Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied – Historický ústav SAV a Archív Slovenskej akadémie vied. Téma bola zvolená nanajvýš aktuálna *Archívy v dobe pandemickej*. Prednášajúcimi boli reprezentanti slovenských, maďarských a českých archívov, Univerzity Komenského a Historického ústavu SAV. V prvom bloku – *Archívy zahraničných susedov v dobe pandemickej* – predstavili diskutujúci z Česka (David Valůšek a Karel Halla) a Maďarska (Andrea Farkas) spôsoby vyrovnávania sa so zmenami vo fungovaní archívov počas pandémie v ich krajinách. V druhom bloku – *Archívy a vnútorné zdroje* – sa diskutujúci (Daniela Tvrdoňová, Monika Péková, Richard Pavlovič a Mária Feješová) zamerali na témy *home office* ako pracovný režim, prevádzka archívov v obmedzenom režime, personálny manažment v neštandardných situáciách, komplikácie, ale aj nové impulzy a výzvy, ktoré sa objavili pred archivármi. Tretí blok – *Archívy a verejnosť* – bol zameraný na správnu agendu a archívny dozor počas obmedzeného režimu, na problematiku (ne)existencie online bádateľne a na technologické vybavenie archívov, digitálne zručnosti archivárov, stav digitalizácie a legislatívne možnosti poskytovania služieb verejnosti. O týchto témach diskutovali Jozef Meliš, František Chudják, Tomáš Janura a Juraj Šedivý.

F. Chudják prezentoval výsledky online dotazníka pre špecializované archívy, ktorý sumarizoval situáciu v týchto archívoch počas pandémie. Vysoká miera účasti na odpovediach umožnila objektivizovať niektoré informácie. Napríklad až v 94,7 % archívoch bola zamestnancom umožnená práca z domu a rovnaký počet archívov mal umožnený vzdialený prístup do služobnej e-mailovej pošty. Väčšina z nich dokázala služobnú korešpondenciu aj naozaj vybaviť (84,2 %) a odpovedať bádateľom e-mailom (89,5 %). V prípade zabezpečenia technického vybavenia na prácu z domu (napr. počítač, telefón, skener) kladne odpovedalo 55,6 % archívov, zvyšným 44,4 % zamestnávateľ neposkytol nijaké alebo len obmedzené technické vybavenie. V poskytovaní digitalizátov počas práce z domu bola situácia horšia, väčšinou áno odpovedalo 21,1 % archívov, 26,3 % archívov nedokázalo poskytovať digitalizáty a 52,6 % len čiastočne.

88,9 % špecializovaných archívov má svoju webovú stránku, resp. archív je prístupný na stránke zriaďovateľa. Sociálne siete využíva na komunikáciu len 41,2 % archívov. Špecializované archívy aktívne zverejňujú informácie o svojich fondoch online, takmer 70 % má zverejnený minimálne súpis fondov (68,4 %), 47,4 % archívov má zverejnené aj archívne pomôcky, a databázu archívnych dokumentov cez bádateľský portál sprístupňuje 31,6 % archívov. V otázke digitalizácie archívnych dokumentov sa ukázalo, že 76,5 % archívov pravidelne digitalizuje svoje dokumenty, no len 36,8 % ich zverejňuje online. V druhej sérii otázok sa zisťovalo, aké základné činnosti vykonávali archivári z domu. Fyzickému spracovávaniu dokumentov sa venovalo 36,8 % archívov a 31,6 % inštitúcií umožnilo archivárom zobrať si archívne dokumenty na spracovanie domov. Väčšine sa aj podarilo vytvoriť archívne pomôcky (57,9 %) a takmer polovica mala prístup aj do databázového systému (47,4 %). Najviac sa archivári počas práce z domu venovali publikačnej a vedeckej činnosti (73,7 %) a vzdelávaniu na online školeniach, webinároch a konferenciách (52,6 %). Tretí okruh otázok bol zameraný na protipandemické opatrenia na ochranu bádateľov a archivárov. Väčšina bádateľní (78,9 %) bola v čase od 15. 3. 2020 do 15. 4. 2021 otvorená s prestávkami, 21,1 % bádateľní bolo úplne zatvorených počas celého obdobia. Najrozšírenejšími ochrannými opatreniami bolo zníženie kapacity bádateľní, dezinfekcia a ochranné rúška/respirátory (93,3 %), obmedzenie úradných hodín (64,3 %) a času bádania na jedného bádateľa (46,7 %) a v niektorých sa vyžadoval aj negatívny test na Covid 19. V polovici archívov sa zvýšil objem rešerší a digitalizátov poskytovaných bádateľom bezodplatne. Počet bádateľov v roku 2020 bol v drvivej väčšine archívov (94,4 %) nižší oproti roku 2019, aj keď percentuálne boli tieto rozdiely veľmi individuálne. Pandémia v špecializovaných archívoch najviac ovplyvnila spracovávanie archívneho materiálu (78,9 %), čo je zaujímavé napríklad v porovnaní so štátnymi archívmi, ako vyplynulo z diskusie, ktoré sa naopak viac mohli venovať práve tejto práci. Bádateľskú agendu a digitalizáciu pandémie negatívne ovplyvnila zo 47,7 %, resp. 42,1 %. V štátnych archívoch bola v tomto smere situácia horšia. Všetky archívy, štátne aj špecializované, vidia najväčšie pozitíva v možnosti viac sa venovať vedeckej a publikačnej činnosti, odborným metodikám pre archívne činnosti a správu registratúry, dokončeniu prác, na ktoré zvyčajne v pracovnom procese nie je dosť času, ale oceňujú aj novonadobudnuté zručnosti a skúsenosti s virtuálnym priestorom, s organizovaním online konferencií, webinárov, ale aj porád a rôznych rokovaní, s vytváraním virtuálnych výstav a prezentovaním archívov na sociálnych sieťach.

Na výzvu zaslanú na emailový adresár členov SSA a členov Slovenskej historickej spoločnosti sa prihlásilo 117 účastníkov. Úvodné a záverečné slovo predniesla Martina Orosová. Okrem prednášajúcich a moderátorov sa do online diskusie zapojilo aj množstvo ostatných účastníkov, ktorí vytvorili tvorivú a podnetnú atmosféru nielen kladením otázok, ale aj zdieľaním svojich vlastných skúseností.

Správa o archívnom dni je publikovaná v časopise Fórum archivárov 2/2021 na stranách 26 – 29 a jej autorom je Ladislav Jurányi z Archívu SAV.

Záznam konferencie bol nahrávaný a je prístupný ako videozáznam na kanáli YouTube Spoločnosti slovenských archivárov na adrese <https://youtu.be/N8Djdb58kjQ>.

4.1.3. XXV. ARCHÍVNE DNI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Smolenice, 25. – 27. mája 2022

Archontológia v archívnom a historickom výskume

Archontológia (z gréc. αρχων /archon/ znamenajúce vládca a λόγος /logos/ v preklade reč, slovo) ako vedecká disciplína ponúka možnosť pre výskum hodnostárov, funkcionárov, úradníkov, zamestnancov úradov a inštitúcií. Otvára priestor na poznávanie úlohy a významu elít v rôznych sférach spoločnosti, či už z chronologického, biografického, teritoriálneho, sociálneho, etnického či iného hľadiska. Svojim zameraním na personality významne dopĺňa výskum verejnej správy, samosprávnych orgánov a úradov štátnej správy, politických, hospodárskych, vedeckých, kultúrnych, vzdelávacích, cirkevných a iných inštitúcií. Okrem primárneho vlastného uchopenia personálneho obsadenia úradov a funkcií umožňuje hlbšie pochopenie organizačných štruktúr skúmaných ustanovizní, definovanie činností a kompetencií, ako aj ich fungovanie v konkrétnom politicko-spoločenskom kontexte. Archontológia je mimoriadne prínosnou disciplínou pre odbornú archívnu prácu, pomáha archivárom v precizovaní štruktúry úradu či inštitúcie ako základného východiska pre usporiadanie archívneho fondu. Spolu s inými pomocnými historickými vedami má archontológia nezanedbateľný význam pri genealogickom výskume elít z kráľovských, stoličných a cirkevných inštitúcií, panstiev a magistrátov miest, kultúrnych a hospodárskych korporácií.

Ústredné tézy pre konferenciu boli definované vo výzve na účasť:

- metodologické a terminologické problémy archontológie,
- efektívne prístupy a postupy archontologického výskumu,
- pramene a zdroje archontologického výskumu,
- druhy archontologických výstupov a ich interdisciplinárne využitie,
- spracovanie a prezentácia archontologických dát – tabuľky, grafy, diagramy, databázy,
- Digital Humanities (interaktívne elektronické výstupy) a ich využitie v archontologickom výskume, resp. ako výstup archontologického výskumu
- personálne obsadenie úradov a inštitúcií, ich vzájomné prepojenie,
- funkcie, hodnosti, tituly v premenách času,
- archontologicko-biografické profily.

Konferencia sa uskutočnila pod záštitou predsedu Trnavského samosprávneho kraja Jozefa Viskupiča. Jej hlavným organizátorom popri SSA bol Archív Slovenskej akadémie vied. Partnermi a sponzormi podujatia boli MV SR, Štátny archív v Trnave, Trnavský samosprávny kraj, Región Trnava, firmy Bach systems, Ceiba, Emba Trade a microform. XXV. archívne dni v SR sa uskutočnili

v Kongresovom centre SAV na Smolenickom hrade. Dvoch konferenčných dní sa zúčastnilo takmer sto členov a nečlenov SSA.

Perspektívy výskumu v oblasti archontológie v kontexte slovenskej historiografie v najbližších desaťročiach predstavil Frederik Federmayer. Metodám bádania o mestských elitách v ranom novoveku sa venoval Michal Duchoň. Miroslav Baranek prezentoval archontológiu zemepanských úradníkov panstiev Bytča a Strečno na sklonku feudalizmu (1794 – 1833). Hlavnou témou prednášky Márie Feješovej bol pôvod bratislavských županov v 13. storočí a ich význam v dejinách komitátu a Uhorska. Personálne obsadenie úradov v Prešporskej stolici v rokoch 1611 – 1711 prebádal Ľuboš Janaček. Miroslav Martinický uviedol výsledky svojho výskumu záznamov ceremoniálu reštaurácií, ktoré využil ako prameň k dejinám archívov Liptovskej, Oravskej, Trenčianskej a Turčianskej stolice do roku 1723. Prameňom archontologického výskumu v prednáške Michala Celnara bola korešpondencia budínskych beglerbegov. Metodologické a heuristické aspekty výskumu v archontológii banských úradov v Uhorsku v rokoch 1571 – 1854 zhodnotil Peter Konečný. Ivana Červenková sa zaoberala zamestnancami manufaktúry na majoliku a kameninu v Holíči. Na záver odznela prednáška Ladislava Jurányiho o archontológii cirkevno-hospodárskej správy benediktínskeho opátstva Pannonhalma na území dnešného Slovenska.

Súčasťou programu bola prehliadka Smolenického hradu, návšteva vinárskeho závodu Elesko v Modre, turistická vychádzka do jaskyne Driny a vrch Molpír. Pre zahraničných návštevníkov bola pripravená exkurzia do Štátneho archívu v Trnave a výstup na trnavskú mestskú vežu, degustácia medoviny vo firme Včelco, s. r. o., a prehliadka hradu Červený Kameň. Na spoločenskom večeri boli za prácu v prospech Spoločnosti slovenských archivárov ocenené archivárky Božena Malovcová, Oľga Kvasnicová a Mária Munková pamätnou plaketou SSA.

4.2. OSOBNOSTI SLOVENSKEHO ARCHIVNICTVA

Potreba reflektovať dejiny vlastnej disciplíny viedla k zrodeniu cyklu seminárov Osobnosti slovenského archívnictva. Pripomíname si ním ľudí, ktorí stáli pri zrode slovenského archívnictva a slovenskej historiografie, hodnotíme ich zástoj v rozvoji archívov, archívnej teórie a praxe, ako aj ich prínos pre poznanie histórie Slovenska. Semináre, ktoré začala SSA organizovať v roku 2015 v spolupráci s archívami a inými inštitúciami, sa rýchlo stali veľmi obľúbenými a užitočnými akciami. Snaha je pritom využívať významné okrúhle výročia narodenia či úmrtia archivárov a archivárok z celého územia Slovenska. Program je vždy zostavený z príspevkov, ktoré reflektujú život prezentovanej osobnosti, jej pracovné úspechy a vedecké dielo, ale nechýbajú ani osobné spomienky priateľov, spolupracovníkov či členov rodiny. Prednášky sú publikované v zborníkoch SSA spolu s príspevkami z archívnych dní v danom roku. Výnimočným počínom, a dúfajme, že nie ojedinelým, bola monografia o Jozefovi Watzkovi, ktorú napísal Štefan Hrivňák.

Pripomeňme si stručne predchádzajúce ročníky:

1. Storočnica Michala Kušíka (1915 – 2000) – seminár sa konal v Slovenskom národnom archíve v Bratislave 3. decembra 2015. Prednášky boli publikované v Zborníku SSA 2015.
2. Spomíname na Elemíra Rákoša (1935 – 2003) – seminár sa konal v Slovenskom národnom archíve v Bratislave 1. decembra 2016. Prednášky boli publikované v Zborníku SSA 2017.
3. Jozef Watzka, vzdelaním historik, srdcom archivár (1927 – 1990) – seminár sa konal v Univerzitnej knižnici v Bratislave 7. decembra 2017. Prednášky, ale aj ďalšie poznatky o Jozefovi Watzkovi sú sumarizované v monografii: HRIVŇÁK, Štefan. *Jozef Watzka : Srdcom archivár*. Bratislava : SSA, 2019, 332 s.

19

4.2.1. BYTČIANSKY ARCHIVÁR JOZEF KOČIŠ

Štvrtý seminár z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva venovaný bytčianskemu archivárovi PhDr. Jozefovi Kočišovi, CSc. (1928 – 2013) pri príležitosti deväťdesiateho výročia jeho narodenia sa konal v Sobášnom paláci v Bytči dňa 6. decembra 2018. SSA ho organizovala v spolupráci so Štátnym archívom v Žiline so sídlom v Bytči a Považským múzeom v Žiline. Podujatia sa zúčastnili približne tri desiatky archivárov z celého Slovenska. O práci Jozefa Kočiša ako archivára a historika, aj o jeho osobnom živote a charaktere hovorili: Jana Kurucárová, Kočišova dlhoročná spolupracovníčka a nasledovníčka v archívnictve aj na riaditeľskom poste, ďalej archivárka Helena Hollá, bývalý riaditeľ odboru archívov a jeho dlhoročný priateľ Peter Kartous, editor a vydavateľ Kočišových kníh Bohuslav Kortman, múzejníčka a archivárka Jana Karlíková. Jozef Kočiš pracoval v Štátnom archíve v Bytči od jeho založenia v roku 1955 do odchodu do dôchodku v roku 1990. Spolu s J. Watzkom hral v prvom období organizovaného slovenského archívnictva kľúčovú úlohu v súvislosti s metodikou spracovávania župných písomností a sprístupňovania

archívnych fondov vôbec. Jeho dielo by si istotne zasluhovalo aj podrobnejšiu analýzu, sú to desiatky archívnych pomôcok, ktoré sám vytvoril, resp. posúdil a odporučil na vydanie. Prednášky boli publikované v Zborníku SSA 2018.

4.2.2. ARCHIVÁR A MÚZEJNÍK PHDR. OTMAR GERGELYI

V poradí piaty odborný seminár z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva bol venovaný historikovi, archivárovi a muzeológovi PhDr. Otmarovi Gergelyimu, CSc. (1919 – 1995) pri príležitosti jeho nedožitej storočnice. Podujatie sa konalo dňa 4. 12. 2019 v Regionálnom múzeu v Mojmírovciach a hlavným spoluorganizátorom bol Štátny archív v Nitre. V prednáškach Štefana Hrivňáka, Daniely Tvrdoňovej, Petra Keresteša, Mariána Alojza Mayera, Nikoly Danišovej a Milana Beleja boli podrobne sumarizované a zhodnotené základné medzníky a úspechy života a diela Otmara Gergelyiho, jeho pôvod, vzdelanie, pracovné pôsobiská, publikačná činnosť. Bolo poukázané na interdisciplinárne pôsobenie v súčasnosti takmer zabudnutého odborníka, ktorého dielo stojí nezaslúžene bokom záujmu slovenskej historiografie. Seminára vo veľmi príjemnej a komornej atmosfére sa zúčastnilo cca 50 poslucháčov z celého Slovenska, ako aj príbuzných, vrátane manželky Alžbety Obertovej, a priateľov Otmara Gergelyiho, ktorí svojimi spomienkami a postrehmi prispeli do diskusie. Seminár ukázal skutočne nevšedne zaujímavý rozmer osobnosti O. Gergelyiho, ale aj jeho plodný a dynamický život. Osobný fond O. Gergelyiho je dnes uložený v Štátnom archíve v Nitre a čaká na odborné spracovanie. Prednášky boli publikované v Zborníku SSA 2019 – 2021.

20

4.2.3. STOROČNICA ZORY VIESTOVEJ

Vzhľadom na pandemickú situáciu sa šiesty seminár z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva uskutočnil online vo forme webinára prostredníctvom aplikácie Zoom. Flexibilné rozhodnutie výboru SSA sa ukázalo ako správne, k webináru sa pripojilo viac ako 80 účastníkov. Podujatie sa konalo 2. decembra 2020 v spolupráci so Štátnym archívom v Trnave, pracoviskom Archív Skalica, so Záhorským múzeom v Skalici a so Sekciou archívnictva a pomocných vied historických SHS pri SAV. Seminár mal odbornú časť, v rámci ktorej vystúpili s príspevkom o rôznych aspektoch jubilantkinho pôsobenia Helena Polakovičová (biografia Z. Viestovej), Terézia Májková (jubilantka ako archivárka), Peter Brezina (publikácie Z. Viestovej), Richard Drška (organizovanie Krúžku historikov v Skalici), Peter Zoričák (osobné spomienky). Prvýkrát sme mohli o jubilantke natočiť aj krátky dokumentárny film *Moja sestra Zora Viestová*, natočený z osobného rozprávania a rodinných fotografií pani Tatiany Šimkovej. Film nahrali Štefan Hrivňák a Juraj Šedivý, zostrihala ho Lenka Bernátová. Je prístupný na YouTube kanáli SSA <https://www.youtube.com/watch?v=XhB3VRJI53I>. Záznam z webinára so všetkými prednáškami je rovnako prístupný na YouTube kanáli SSA <https://www.youtube.com/watch?v=0q7zQNVljk>.

4.3. ODBORNÉ EXKURZIE

4.3.1. Jesenná exkurzia 2018 – Rakúsko, Viedeň

Jesennú exkurziu do viedenských archívov zorganizoval dňa 11. októbra 2018 Juraj Šedivý, ktorý má v miestnych archívoch dobré osobné kontakty, za pomoci Marty Švolikovej. Účastníci si najprv prezreli Viedenský mestský a krajinský archív (Wiener Stadt- und Landesarchiv), ktorý sídli v zrekonštruovaných priestoroch bývalých zásobníkov plynu (Gasometer). Po privítaní riaditeľkou archívu Brigitte Riegele sa zoznámili s históriou archívu, jeho súčasnou činnosťou a prezreli si archívne depoty a špecializované pracovisko na digitalizáciu filmovej zbierky. Ďalšia cesta viedla na Námestie minoritov do centrálneho dynastického archívu Haus, Hof und Staatsarchiv. Archív vznikol v roku 1749 krátko po nástupe Márie Terézie na trón. Slovenských archivárov privítal riaditeľ Thomas Just a exkurziou po depotoch sprevádzala Zdislava Röhsner. Krásna secesná účelová budova archívu vznikla v rokoch 1899 – 1902. Záver exkurzie tvorila prehliadka historického centra Viedne a jeho najvýznamnejších pamiatok.

4.3.2. Jesenná exkurzia 2019 – Holandsko, Haag, Amsterdam

Mimoriadne atraktívna a logisticky náročná jesenná exkurzia do holandských archívov sa uskutočnila 18. – 22. septembra 2019. Hlavnou organizátorkou bola Marta Bednárová spolu s Martou Švolikovou a Miriam Lengovou žijúcou v Holandsku. Účastníci absolvovali prehliadku Holandského národného archívu v Haagu, Mestského archívu v Amsterdame, archívu banky Abn Amro v Amstelveen (časť Amsterdamu) a archív firmy Heineken. Okrem návštev archívov bol čas aj na prehliadku miest a rôznych zaujímavostí (napríklad historické centrum Amsterdamu či skanzen prírodnej krajiny v Zanse Schans). Návšteva holandských archívov slovenským archivárom rozšírila obzory, no zároveň prehĺbila smútok zo slovenských reálií.

V rokoch 2020 a 2021 sa jesenné odborné exkurzie kvôli protipandemickým opatreniam nekonali.

4. 4. PRÍLEŽITOSTNÉ PODUJATIA

Pri príležitosti 30. výročia vzniku SSA pripravil výbor SSA v spolupráci s Archívom mesta Bratislavy slávnostné podujatie vo forme moderovanej diskusie *Kto sme, odkiaľ prichádzame a kam smerujeme?* Akcia sa mala konať 25. februára 2020 v Justiho sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Žiaľ, kvôli vypuknutiu pandémie ochorenia Covid 19 sa neuskutočnila. Čas však rýchlo letí a my dúfame, že členovia SSA budú mať v blízkej budúcnosti možnosť diskutovať o dôležitých otázkach svojej existencie.

4. 4. 1. PROJEKT OSOBNÉ FONDY

Projekt Osobné fondy vznikol z iniciatívy členov a členiek SSA zo špecializovaných archívov, ktorých hlavnou koordinátorkou je Katarína Kučerová Bodnárová. Do spolupráce sa postupne zapojili aj štátne a mestské archívy, Katedra archívnictva a pomocných vied historických FIF UK a Sekcia archívnictva a pomocných vied historických SHS pri SAV. Cieľom projektu je vytvorenie elektronickej databázy prístupnej prostredníctvom internetu, ktorá bude bádateľom, študentom a ostatným záujemcom poskytovať informácie o osobných fondoch, ktoré sa nachádzajú v rôznych pamäťových inštitúciách. Často sa stáva, že dokumenty týkajúce sa jednej osobnosti, sú rozptýlené na viacerých miestach a bádateľ nemá informáciu, kde všade sa tieto dokumenty nachádzajú. Sprístupnenie týchto informácií z jedného prístupového bodu a vytvorenie vhodného vyhľadávacieho nástroja je hlavným cieľom projektu.

Prvý workshop sa uskutočnil 12. februára 2019 v priestoroch Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Jeho účastníci si definovali princípy celoslovenskej online databázy osobných fondov s možnosťou čo najjednoduchšieho vyhľadávania. Súčasné formy internetového sprístupnenia osobných fondov prezentovali pracovníci niektorých špecializovaných archívov. Bola vytvorená užšia pracovná skupina, ktorá na projekte ďalej pracuje. Druhý workshop sa konal 10. apríla 2019 v Archíve PÚ SR v Bratislave. Pre potreby databázy bola zaregistrovaná doména www.osobnefondy.sk. Programovanie databázy má v kompetencii Martin Gubáš. Po jej naprogramovaní bude pre členov pracovnej skupiny databáza sprístupnená na pripomienkovanie a testovanie. Vstupné testovacie údaje do databázy poskytl pracovníci Archívu Slovenskej akadémie vied, Literárneho archívu Slovenskej národnej knižnice a Archívu výtvarného umenia Slovenskej národnej galérie. Na ďalšom workshope 29. januára 2020 v Archíve PÚ SR v Bratislave sa zúčastnili aj zástupcovia niektorých štátnych archívov. Pracovná skupina dostala k dispozícii údaje z aplikácie Afondy, ktorú vedie Odbor archívov a registratúr Ministerstva vnútra SR. Riešili sa konkrétne problémy pri tvorbe databázy, webovej aplikácie, prezentácii dát a rozsahu informácií o osobnostiach. Testovacie prostredie webovej aplikácie sa nachádza na serveri Archívu SAV <http://depot.archiv.sav.sk/osobnefondy/>.

5. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

SSA má čulé zahraničné styky najmä so spriatelенými archívnyimi spoločnosťami z Českej republiky, Poľska, Maďarska a Rakúska. Predsedovia alebo iní zástupcovia týchto spoločností sa pravidelne zúčastňujú archívnych dní v Slovenskej republike. Sporadicky sa udržiavajú kontakty so slovinskými, chorvátskymi a nemeckými archívármi. V roku 2020 sme spoločne s Českou archívnuou spoločnosťou a Spoločnosťou maďarských archívárov iniciovali oživenie spolupráce s Medzinárodnou radou archívov, ktorej je SSA členom už niekoľko rokov. Obnovili sme platenie členských príspevkov a predsedníčka SSA Martina Orosová bola zaevidovaná na sekretariáte ICA ako jej oficiálna zástupkyňa, čím získala prístup do členskej sekcie webového portálu ICA <https://www.ica.org/en>, právo zúčastňovať sa na valnom zhromaždení ICA konanom raz ročne počas svetového kongresu, voliť predsedníctvo ICA a pod. SSA ako organizácia je členom sekcie B (evidenčné číslo B261) – Fóra profesionálnych spoločností (*Forum of Professional Associations*), ktoré má vyše 80 členov. M. Orosová sa zúčastňovala online zasadnutí tejto sekcie, ako aj volieb do orgánov ICA. Novinky zo svetového diania v oblasti archívnictva a správy registratúry sú pravidelne uverejňované v časopise Fórum archívárov.

Účasť na zahraničných archívnych dňoch:

Česká republika, Plzeň, 22. – 26. 5. 2019, 18. celoštátna archívna konferencia

Konferenciu organizovala Česká archívna spoločnosť a Česká informačná spoločnosť v spolupráci so Štátnym oblastným archívom v Plzni a Archívom mesta Plzeň. Odborná časť konferencie sa skladala z 21 sekcií, ktoré sledovali aktuálne problémy v archívnictve v Českej republike i v širšom európskom či svetovom kontexte. Popritom sa konala aj archívno-historická časť konferencie na tému Výroba nápojov v priemyslovom opojení. Slovenskí zástupcovia M. Orosová, Peter Keresteš, Milan Belej a Ladislav Holečka sa zúčastnili rokovaní sekcií: Koncepcia českého archívnictva. Kde sme a kam smerujeme; Osobné údaje v archívnictve, GDPR a všeobecné trendy a prekážky v akvizícii a sprístupňovaní archiválií s osobnými údajmi; Vo víre bezradnosti. Archívny výber dokumentov z informačných systémov verejnej správy; Okienko k susedom. Vybrané otázky zo zahraničnej archívnej praxe; Edície na stôl! Vydávanie archívnych prameňov úradnej povahy k českým moderným a súčasným dejinám.

Maďarsko, Gyula, 8. – 11. 9. 2019, putovná konferencia maďarských archívárov

Každoročnú putovnú konferenciu organizuje Spolok maďarských archívárov (*Magyar Levéltárosok Egyesülete*). Odborná časť konferencie sa skladala zo siedmych sekcií. M. Orosová sa zúčastnila zasadnutia medzinárodnej sekcie na tému vzťahu archívov a verejnej správy, ako aj problémov s elektronickými záznamami a ich preberaním do elektronických archívov. Predniesla príspevok *Slovak archives and public administration*, v ktorom zhodnotila postavenie slovenských

archívov v rámci verejnej správy, vzájomný vzťah medzi archívami a inými úradmi, stav Elektronického archívu Slovenska v správe MV SR a skúsenosti Archívu Pamiatkového úradu SR. Ďalšími prednášajúcimi boli účastníci z Rakúska, Nemecka, Poľska, Chorvátska a Maďarska.

Nemecko, Suhl, 17. – 20. 9. 2019, 89. Deutscher Archivtag a Archivistica Fachmesse

89. nemecké archívne dni spojené s archívnym veľtrhom Archivistica sa konali v durínskom meste Suhl na tému právneho postavenia archívov (*Rechtsicher – Archive und Ihr rechtlicher Rahmen*) v súvislosti s prijatím nariadenia o GDPR. Masové podujatie so stovkami účastníkov bolo rozdelené na viacero sekcií, pracovných skupín a workshopov. Jeho hlavným organizátorom je Spolok nemeckých archivárov a archivárov (*Verband deutscher Archivarinnen und Archivare*). Rokovaní medzinárodnej sekcie sa zúčastnil Jozef Meliš. Podujatie prinieslo zaujímavé informácie o uplatňovaní zákonov na ochranu osobných údajov v nemeckých spolkových krajinách v rôznych typoch archívov a registratúr.

Rakúsko, Salzburg, 23. – 24. 10. 2019, 40. Österreichischer Archivtag

40. rakúske archívne dni na tému Kultúrne dedičstvo – tradícia stratégie (*Kulturelles Erbe – Überlieferungsstrategien*) organizoval Spolok rakúskych archivárov a archivárov (*Verband Österreichischer Archivarinnen und Archivare*). Odborná časť konferencie sa skladala z troch workshopov, ktoré sa konali na troch rôznych miestach (Salzburger Landesarchiv, Haus der Stadtgeschichte a Archiv der Erzdiözese Salzburg). M. Orosová a K. Kučerová Bodnárová sa zúčastnili zasadnutia v salzburgskom krajinskom archíve na tému ochrany a sprístupňovania archívnych dokumentov s osobnými údajmi s dôrazom na citlivé záznamy (napr. zdravotné záznamy detí, psychiatrických pacientov). Konferencie sa zúčastnili zástupcovia archívnych spoločností z Nemecka, Slovinska, Chorvátska, Maďarska, Česka a Slovenska. V Kuenburg-Saale sa konala prednáška univ. prof. Christiny Antenhofer, ktorá analyzovala úlohu archívov v modernej spoločnosti. Hlavné tézy prednášky boli: rozmach archívov ako výskumná téma, archívy ako miesta poznania a kultúrnej pamäte, digitálne zmeny a výzvy pre archívy, nový záujem o významnosť a úlohu archívov, archívy ako miesta vzdelávania a miesta prenosu poznatkov).

24

Maďarsko, Sopron, 24. – 27. 8. 2021, putovná konferencia maďarských archivárov

Putovnej konferencie maďarských archivárov konanej v Šoproni na tému Každodenný život archívov počas pandémie COVID-19 sa zúčastnila M. Orosová, ktorá v rámci zasadnutia medzinárodnej sekcie predniesla príspevok *Slovak archives during a pandemic*. Zosumarizovala situáciu v slovenských archívoch počas pandémie, spôsoby poskytovania služieb a obsah práce vykonávanej z domu. Ďalšími prednášajúcimi boli účastníci z Rakúska, Poľska, Rumunska, Srbska a Maďarska, ktorých skúsenosti s pandemiou boli veľmi podobné.

Rakúsko, Innsbruck, 19. – 21. 10. 2021, 40. Österreichischer Archivtag

41. rakúske archívne dni sa konali v Innsbrucku na tému *Keine Ahnung ist auch keine Lösung. Aus- und Weiterbildung im Archiv* (Nemáť tušenie neprináša riešenie. Výchova a vzdelávanie v archíve). Hlavnými usporiadateľmi bol Spolok rakúskych archivárov a archivárov v spolupráci s Tirolským krajským archívom a Mestským archívom v Innsbrucku. Na konferencii vystúpila M. Orosová s príspevkom *Education of archivists in Slovakia* v rámci zasadnutia medzinárodnej sekcie. Druhý deň konferencie sa zúčastnila prednášok rakúskych, nemeckých a švajčiarskych odborníkov, ktorí referovali o možnostiach vzdelávania archivárov a správcov registratúr na rôznych vysokých školách.

Slovinsko, Radenci, 10. – 13. 5. 2022, konferencia Technical and filed related problems of traditional and electronic archiving

Medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom Technické a súvisiace základné problémy tradičného a elektronického archivovania organizoval Štátny archív v Maribore. Na konferencii vystúpila M. Orosová s príspevkom *The Journey of the Monument Archive of Slovakia to the User-Friendly Archives* (Cesta Pamiatkového archívu k užívateľsky priateľskému archívu). Prednášatelia zo Slovinska a ďalších desiatich krajín referovali o používaní nových medzinárodných štandardov v archívnom popise, o pedagogickej praxi archívov, o skúsenostiach s archivovaním digitálnych objektov a pod.

6. EDIČNÁ A PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

6.1. FÓRUM ARCHIVÁROV

Fórum archivárov je časopis Spoločnosti slovenských archivárov. Informuje o aktuálnom dianí v slovenskom archívnictve, o projektoch SSA, o aktivitách archívov na Slovensku a vo svete. Vychádza tri krát ročne v elektronickej forme s evidenčným číslom ISSN 1339-8423. Povinné výtlačky sa dobrovoľne zasielajú všetkým poberateľom povinných výtlačkov, nielen vyhradeným pre elektronické publikácie.

Od júna 2018 do mája 2022 pracovala redakčná rada časopisu Fórum archivárov v nasledujúcom zložení: Katarína Kučerová Bodnárová – šéfredaktorka, Marta Bednárová, Ivana Červenková, Mária Feješová, Štefan Hrivňák – redaktori. O grafickú úpravu sa starala Bronislava Porubská. Časopis vychádzal pravidelne 3x ročne počas celého obdobia v online podobe a je zverejnený na webovom sídle SSA archivari.sk. Zostavených bolo 12 čísiel časopisu. Autorsky sa do jeho prípravy zapojili nielen členovia SSA, ale aj nečlenovia najmä z radov archivárov a historikov. Časopis, ktorý zároveň v roku 2021 oslávil 30 rokov od svojho založenia, mapoval aktuálne dianie v archivárskej komunite a zároveň sa na svojich stránkach snažil priniesť aj informácie z oblasti dejín archívnictva publikovaním článkov o dejinách jednotlivých archívov a významných osobnostiach.

6.2. ZBORNÍK SSA

Vo volebnom období 2018 – 2022 vydala Spoločnosť slovenských archivárov dva zborníky. V roku 2020 vyšiel **Zborník SSA 2018**. Jeho editorom bol František Chudják a recenzovali ho Karin Šišmišová a Michal Duchoň. V prvej časti zborníka sú uverejnené štúdie z XXII. archívnych dní v SR, ktoré boli venované téme *Kultúrne dedičstvo v archívnych dokumentoch* a konali sa v roku 2018 v Spišskej Novej Vsi. Druhá časť obsahuje články a príspevky memoárového charakteru, ktoré boli prednesené na podujatí z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva IV – *Bytčiansky archivár Jozef Kočiš*. Zborník má 192 strán a vytlačila ho spoločnosť Equilibria Košice.

Zborník **SSA 2019 – 2020** zostavili Štefan Hrivňák a Peter Keresteš. Recenzovali ho Oľga Kvasnicová, Miroslav Martinický a Katarína Kučerová Bodnárová. Je zložený z troch častí. Prvá časť obsahuje odborné štúdie z XXIII. archívnych dní v SR v Nitre, ktoré reflektovali tému *Od elenču po e-archív, archívne a registratúrne pomôcky včera dnes a zajtra*. Nasledujú príspevky, ktoré boli prednesené na podujatí z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva V. – *Archivár a múzejník PhDr. Otmar Gergelyi (1919 – 1995)*. Tretia časť je tvorená príspevkami, ktoré zazneli na webinári 2. decembra 2020. Išlo opäť o podujatie z cyklu Osobnosti slovenského archívnictva VI. – *Storočnica PhDr. Zory Viestovej (1920 – 2002)*. Zborník má 340 strán a vytlačila ho spoločnosť Equilibria Košice.

6.3. ARCHÍVNY ALMANACH

Od roku 2020 sa SSA podieľa na vydávaní ročenky Archívny almanach zameranej na archívniectvo, pomocné vedy historické a slovenské dejiny. Spoluvydavateľom sa SSA stala 19. februára 2020 po podpise Dohody o spoločnom vydávaní Archívneho almanachu so Spolkom Pro Archivis. Následne bola kreovaná redakčná rada, ktorá zabezpečuje odbornú stránku procesu tvorby časopisu. Zo spolupráce zatiaľ vzišli dve čísla Archívneho almanachu – 2020 (roč. III) a 2021 (roč. IV). Ročenka má medzi čitateľmi veľmi dobré meno a redakčná rada sa snaží udržať vysokú odbornú úroveň príspevkov.

6.4. MONOGRAFIE

HRIVŇÁK, Štefan. Jozef Watzka – srdcom archivár.

Bratislava : Spoločnosť slovenských archivárov, 2019, 332 s.

SSA vydala v roku 2019 špeciálnu monografiu Štefana Hrivňáka s názvom *Jozef Watzka - srdcom archivár*. Jozefovi Watzkovi bola venovaná tretia časť cyklu Osobnosti slovenského archívniectva v roku 2017. Monografiu recenzovali Mária Feješová, Juraj Roháč a Jozef Šimončíč. V závere sú publikované texty memoárového charakteru od pamätníkov. Má 332 strán a 28 strán obrazovej prílohy. Knihu vytlačila ho spoločnosť Equilibria Košice.

7. PREHĽAD HOSPODÁRENIA

Spoločnosť slovenských archivárov vedie jednoduché účtovníctvo v súlade s platnými právnymi predpismi. Má zriadený bankový účet v Slovenskej sporiteľni a používa jednu debetnú bankovú kartu. Účtovné transakcie sa väčšinou vykonávajú prostredníctvom elektronického bankovníctva. Účtovné doklady eviduje a faktúry vystavuje hospodárka Marta Švoliková, ktorá zároveň spravuje pokladňu s hotovosťou. Prístup k účtu mali aj predsedníčka M. Orosová a tajomník Š. Hrivňák. Daňové priznanie pre SSA spracováva Martin Gregor za odmenu fakturovanú podľa počtu spracovaných účtovných dokladov. Všetky výdavky boli schvaľované hlasovaním na zasadnutiach výboru. Najväčšie výdavky SSA predstavujú náklady na organizáciu archívnych dní a na edičnú činnosť. Pravidelnými prírjmami sú členské príspevky a 2 % z daní.

Príjmy za rok 2018	4 939,31 €
Výdavky za rok 2018	- 4 186,64 €
Hospodársky výsledok	752,67 €
Celkové finančné zdroje k 31. 12. 2018	8 064,81 €
Príjmy za rok 2019	18 992,49 €
Výdavky za rok 2019	-19 316,83 €
Hospodársky výsledok	-324,34 €
Celkové finančné zdroje k 31. 12. 2019	7 740,47 €
Príjmy za rok 2020	1 704,54 €
Výdavky za rok 2020	- 2 375,76 €
Hospodársky výsledok	- 671,22 €
Celkové finančné zdroje k 31. 12. 2020	7 033,45 €
Príjmy za rok 2021	2 214,77 €
Výdavky za rok 2021	- 1 764,57 €
Hospodársky výsledok	450,20 €
Celkové finančné zdroje k 31. 12. 2021	7 519,93 €
Príjmy spolu od 1. 1. 2022 do 30. 4. 2022	772,50 €
Výdavky spolu od 1. 1. 2022 do 30. 4. 2022	1 279,00 €
Stav finančných prostriedkov k 30. 4. 2022	6 990,73 €

ZÁVER

Činnosť občianskeho združenia Spoločnosť slovenských archivárov (SSA) v rokoch 2018 – 2022 výrazne ovplyvnila pandémia ochorenia COVID-19, ktorá na dva roky eliminovala možnosti organizácie tradičných podujatí, a prinútila výbor SSA ako aj ostatných členov združenia hľadať nové formy aktivít. Napriek snahe členov výboru sa niektoré plánované akcie neuskutočnili, a naopak, vznikli nové druhy činností, ktoré majú vysoký potenciál budúceho rozvoja. Ide najmä o využitie možností, ktoré poskytuje priestor internetu a sociálnych sietí, nové formy komunikácie s členskou základňou a verejnosťou vôbec, a celkové využitie informačných technológií. Viac ako kedykoľvek predtým sme pocítili absenciu potrebných technických zručností u členov SSA, vrátane členov výboru. Ďalšiemu vzdelávaniu v tejto oblasti, ako aj spolupráci s informačnými technikmi sa SSA nevyhne, ak nechce ostať konzervatívnym združením strácajúcim kredit aj v samotnej členskej základni.

Svet archívnictva a správy registratúry v ére samostatnej Slovenskej republiky nezažíva ľahké obdobie. Kým vo svete pozorujeme nárast dôležitosti archivovania dokumentov a spravovania záznamov, na Slovensku sú citeľné problémy s vnímaním potreby týchto činností, a to napriek jej legislatívnemu zabezpečeniu a pomerne dynamickému vývoju súvisiacich právnych predpisov. Ešte horšie je vnímanie postavenia archivárov a správcov registratúr v spoločnosti, ich ocenenie a podpora zo strany štátu i súkromnej sféry. Zákonne definovaná funkcia Ministerstva vnútra SR ako riadiaceho orgánu slovenského archívnictva výrazne determinuje aj možnosti získavania grantov a financovania projektov SSA, ktorej činnosť stojacu na pomedzí verejnej správy a kultúry je veľmi ťažké zaradiť do konkrétnych projektových schém. Hlavným zdrojom príjmov SSA preto boli hlavne každoročné príspevky členov SSA, zápisné nových členov a 2 % podielu z dane z príjmov fyzických a právnických osôb. To na druhej strane potvrdzuje životaschopnosť občianskeho združenia a pozitívne vnímanie jeho existencie ľuďmi pôsobiacimi v úzkej záujmovej oblasti archívnictva a správy registratúry.

Snáď nikdy v celej histórii Spoločnosti slovenských archivárov nemusel výbor SSA a všetci jeho členovia a členky riešiť nečakané problémy a prežívať situácie, ktoré si doslova vyžiadali ľudské životy. Nielen priame následky vírusového ochorenia, ale aj náročné protipandemické opatrenia vyčerpávali ľudí fyzicky a psychicky. Takmer každý mesiac prichádzali správy o úmrtiach, v našich schránkach sa hromadili parte a my sme len bezmocne sledovali, ako rýchlo a náhle odchádza celá zakladateľská generácia nielen našej disciplíny, ale aj kolegovia z iných pamäťových inštitúcií, či z akademického a univerzitného prostredia. Ako znalci histórie vieme, že ľudská civilizácia prechádza rôznymi cyklami, dobré časy striedajú zlé, generácie sa vymieňajú, myšlienky a hodnoty sa pretvárajú. Možno sme príliš zaťažení subjektívnymi emóciami a nedokážeme nezaujato hodnotiť našu prítomnosť. My však vieme, že archívy sú tu presne na to, aby pomohli našim potomkom zhodnotiť „našu dobu“. Veríme, že budú zhovievaví k našim chybám a ocenia naše snaženia.